EIROPAS
KOMISIJA

Briselē, 7.10.2019.
COM(2019) 449 final

KOMISIJAS ZIŅOJUMS

EIROPAS PARLAMENTAM

par Spīdzināšanas izskaušanas koordinācijas grupas, kas minēta 31. pantā Regulā (ES) 2019/125 par tādu preču tirdzniecību, ko varētu izmantot nāvessoda izpildei, spīdzināšanai vai citādai nežēlīgai, necilvēcīgai vai pazemojošai rīcībai vai sodīšanai, darbībām un apspriedēm

1. Ievads

Saskaņā ar 31. panta 4. punktu 2019. gada 16. janvāra Regulā (ES) 2019/125 par tādu preču tirdzniecību, ko varētu izmantot nāvessoda izpildei, spīdzināšanai vai citādai nežēlīgai, necilvēcīgai vai pazemojošai rīcībai vai sodīšanai[1] (turpmāk "regula"), Komisijai ir jāiesniedz Eiropas Parlamentam ziņojums par Spīdzināšanas izskaušanas koordinācijas grupas darbībām, pārbaudēm un apspriedēm. Turklāt tajā noteikts, ka gada ziņojumu sagatavo, pienācīgi ņemot vērā nepieciešamību neapdraudēt fizisko vai juridisko personu komerciālās intereses.

Ņemot vērā diezgan ierobežoto informāciju 2017. gadā, šajā ziņojumā sniegta informācija par Spīdzināšanas izskaušanas koordinācijas grupas darbībām 2017. un 2018. gadā, t.i., laikposmā no Regulas (ES) 2016/2134, ar kuru izveidoja minēto grupu, stāšanās spēkā 2016. gada 23. novembrī.

2. Tiesiskais regulējums

Regulā ir uzsvērta ES apņemšanās izskaust spīdzināšanu un nāvessodu. Tā aizliedz tādu preču eksportu un importu, kas īpaši paredzētas nāvessoda izpildei, spīdzināšanai vai citādai nežēlīgai, necilvēcīgai vai pazemojošai rīcībai vai sodīšanai. Tajā arī paredzēts, ka tādu preču eksportam, ko varētu izmantot spīdzināšanai un citādai nežēlīgai, necilvēcīgai vai pazemojošai rīcībai vai sodīšanai, ir vajadzīga iepriekšēja eksporta atļauja, ko izsniedz ES dalībvalstu kompetentās iestādes.

Aizliegto un kontrolēto preču saraksti ir izklāstīti regulas II, III un IV pielikumā.

Šā ziņojuma aptvertajā laikposmā regula tika grozīta vienu reizi. Ar Komisijas 2017. gada 18. oktobra Deleģēto regulu (ES) 2018/181[2] Dominikānas Republiku, Santomi un Prinsipi un Togo pievienoja to galamērķa valstu sarakstam, uz kurām attiecas Savienības vispārējā eksporta atļauja (patlaban V pielikums)[3].

---

[1] Regula par tādu preču tirdzniecību, ko varētu izmantot nāvessoda izpildei, spīdzināšanai vai citādai nežēlīgai, necilvēcīgai vai pazemojošai rīcībai vai sodīšanai, tika pieņemta 2005. gada 30. jūlijā (Regula (EK) Nr. 1236/2005). Tā ir vairākkārt grozīta. Regulā jaunākie grozījumi izdarīti ar 2016. gada 23. novembra Regulu (ES) 2016/2134, kas vēlāk kodificēta kā 2019. gada 16. janvāra Regula (ES) 2019/125 (OV L 30, 31.1.2019., 1. lpp.).

[2] OV L 40, 13.2.2018., 1. lpp.

[3] Savienības vispārējā eksporta atļauja attiecas uz eksportu uz valstīm, kuras ir atcēlušas nāvessodu attiecībā uz visiem noziedzīgajiem nodarījumiem un šo atcelšanu ir apstiprinājušas, uzņemoties starptautiskas saistības, ja ir izpildīti nosacījumi un prasības minētās atļaujas izmantošanai. Attiecībā uz valstīm, kuras nav Eiropas Padomes dalībvalstis, minētais saraksts aptver valstis, kas ir ne tikai atcēlušas nāvessodu attiecībā uz visiem noziedzīgajiem nodarījumiem, bet arī ratificējušas Starptautiskā pakta par pilsoniskajām un politiskajām tiesībām Otro fakultatīvo protokolu, neizdarot nekādas atrunas.

3. Spīdzināšanas izskaušanas koordinācijas grupas darbības

Spīdzināšanas izskaušanas koordinācijas grupu (*ATCG*) izveidoja ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2016/2134, lai izskatītu jautājumus par šīs regulas piemērošanu.

ATCG kalpo par platformu, kur dalībvalstu eksperti un Komisija apmainās ar informāciju par administratīvo praksi un apspriež ar šīs regulas interpretāciju saistītus jautājumus, tehniskas problēmas saistībā ar uzskaitītajām precēm, jaunākos ar šo regulu saistītos notikumus un jebkādus citus iespējamus jautājumus. Turklāt, sagatavojot deleģētos aktus, Komisija apspriežas ar *ATCG* saskaņā ar principiem, kas noteikti 2016. gada 13. aprīļa Iestāžu nolīgumā par labāku likumdošanas procesu[4].

Ziņošanas periodā *ATCG* rīkoja divas sanāksmes, proti, 2017. gada 12. jūlijā un 2018. gada 28. jūnijā, lai apmainītos ar informāciju par vairākiem aktuāliem jautājumiem saistībā ar regulas īstenošanu.

3.1. Paziņojumi par atteikumiem un eksportētājiem, uz kuriem attiecas aizliegums

ATCG veica tehnisku informācijas apmaiņu par instrumentiem, kas pieejami Divējāda lietojuma elektroniskajā sistēmā (*DUeS*), kas ir Komisijas izveidota droša un kodēta sistēma noteiktas informācijas apmaiņai starp kompetentajām iestādēm. Saskaņā ar regulas 23. panta 5. punktu Eiropas Savienības dalībvalstu kompetentajām iestādēm ir jāizmanto *DUeS*, lai paziņotu informāciju par gadījumiem, kad eksporta atļaujas pieprasījums ir noraidīts (tā dēvētie atteikumi).

DUeS tika ieviesti jauni paziņošanas rīki, lai sistēmu saskaņotu ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 2016/2134[5]. Šie rīki ļauj kompetentajām iestādēm paziņot:

i) datus par eksportētājiem, kuriem aizliegts izmantot Savienības vispārējo eksporta atļauju (20. panta 1. punkts);
ii) datus par tehnisko palīdzību, attiecībā uz kuru nav piešķirta atļauja (15. panta 1. punkta a) apakšpunkts un 19. panta 1. punkta a) apakšpunkts), un
iii) datus par starpiecības pakalpojumiem, attiecībā uz kuriem nav piešķirta atļauja (15. panta 1. punkta b) apakšpunkts un 19. panta 1. punkta b) apakšpunkts).

3.2. Prasība par iepriekšēju atļauju atbilstoši 15. un 19. pantam par tehnisko palīdzību un starpniecības pakalpojumiem

Attiecībā uz prasību par iepriekšēju atļauju konkrētai tehniskajai palīdzībai un starpniecības pakalpojumiem, kas noteikti regulas 15. un 19. pantā, *ATCG* dalībnieki tika aicināti dalīties ar norādījumiem, ko tie varētu būt izstrādājuši saistībā ar šiem jautājumiem, tostarp par konkrētu terminu, piemēram, "starpnieks" un "tehniskās palīdzības sniedzējs", definīciju.

3.3. To aizliegumu izpilde, kas noteikti 8. un 9. pantā par tirdzniecības gadatirgiem un reklāmu

ATCG veica tehnisku informācijas apmaiņu attiecībā uz aizliegumiem, kas noteikti regulas 8. un 9. pantā par tirdzniecības gadatirgiem un reklāmu. Šie aizliegumi tika ieviesti ar regulas

[4] OV L 123, 12.5.2016., 1. lpp.
[5] OV L 338, 13.12.2016., 1. lpp.

2016. gada grozījumu. Tie stājās spēkā 2016. gada 16. decembrī. Viedokļu apmaiņā jo īpaši tika aplūkoti iespējamie norādījumi attiecīgajām iestādēm, kā arī izpildes kārtība. Tika norādīts, ka ir ziņots par gadījumiem, kad atsevišķu Eiropas piegādātāju tīmekļa vietnēs ir reklamētas preces; tas varētu liecināt par to, ka aizlieguma darbības joma, kā noteikts regulā, ir nepietiekama.

3.4. Globālā Alianse pret tādu preču tirdzniecību, kuras var izmantot spīdzināšanai

ATCG tika informēta par galvenajām norisēm saistībā ar Globālo Aliansi pret tādu preču tirdzniecību, kuras var izmantot spīdzināšanai[6]. Globālā Alianse, ko atbalsta Eiropas Savienība un līdzfinansē Argentīna un Mongolija, tika uzsākta 2017. gada 18. septembrī, kad 57 dalībnieki pieņēma politisku deklarāciju par tās pamatprincipiem, tostarp apņemšanos veikt efektīvus pasākumus, lai ar valstu tiesību aktiem un efektīvu īstenošanu ierobežotu tirdzniecību ar precēm, ko izmanto spīdzināšanai un nāvessoda izpildei.

Šīs iniciatīvas mērķis ir vērst uzmanību uz ES regulu un mudināt citas valstis veikt līdzīgus tirdzniecības pasākumus, lai apturētu vai ierobežotu globālo tirdzniecību ar precēm, ko izmanto nāvessoda izpildei un spīdzināšanai. Visas ES dalībvalstis un vairāk nekā trīsdesmit citas valstis ir pievienojušās Globālajai Aliansei.

6 http://www.torturefreetrade.org/